

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets beslutning om ændring af beslutning af 23. november 1994 om et særprogram for forskning og teknologisk udvikling herunder demonstration inden for samarbejde med tredjelande og internationale organisationer (1994-1998)«⁽¹⁾

(96/C 204/10)

Rådet besluttede den 3. januar 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 130 I, stk. 4, at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's Sektion for Energi, Kernekraft og Forskning, som udpegede Giannino Bernabei til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. april 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 335. plenarforsamling af 24.-25. april 1996, mødet den 24. april 1996, med 111 stemmer for, 1 imod og 4 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. ØSU's henstillinger

Betragtninger

1.1. FTU-aktiviteten i det tidligere Sovjetunionen, som allerede var for aftagende i begyndelsen af 1980'erne, brød helt sammen efter det socialistiske regimes fald.

1.2. Hjerneflugten til de vestlige lande og resten af verden kan føre til en krise i udviklingen i FTU-infrastrukturene i NUS og kan bevirke, at fortrinlige videnskabelige skoler forsvinder.

1.3. EU er gennem de seneste år blevet den vigtigste samhandelspartner for de nye uafhængige stater (NUS), og har udviklet en række samarbejdsaktioner inden for økonomi, energi, nuklear sikkerhed, miljø, uddannelse, videnskab og teknologi.

1.4. Indsatsen i Den Internationale Sammenslutning for Fremme af Samarbejde med Forskere i de nye uafhængige stater i det tidligere Sovjetunionen (INTAS) er et led i EU's internationale videnskabelige og teknologiske samarbejde.

1.5. Ministerrådet og Kommissionen har indgået et kompromis om videreførelse og styrkelse af INTAS' aktiviteter som led i det fjerde FTU-rammeprogram.

1.6. INTAS har siden oprettelsen været inde i en positiv udvikling i henseende til kvalitet og kvantitet.

1.7. Beklageligvis har ØSU ikke haft lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet tidligere, da det ikke blev anmodet om udtalelse om Kommissionens meddelelse

om »Udsigterne for videnskabeligt og teknologisk samarbejde med de nye uafhængige stater i det tidligere Sovjetunionen« fra maj 1995.

ØSU godkender Kommissionens forslag til Rådets beslutning og fremsætter henstillinger om følgende:

1.8. Yderligere forbedringer i INTAS-samarbejdets effektivitet og synlighed; dette samarbejde opfattes som et fleksibelt og relativt hurtigt middel til at opretholde den videnskabelige aktivitet i NUS.

1.9. Identificering af vejledende, forud fastlagte og gennemsigtige kriterier for udvælgelse af finansieringsberettigede projekter og for systematisk opstilling af grupper af projekter, så spredning og overlappning undgås og så man værner om princippet om gensidig interesse i den indsats, som igangsættes sammen med EU.

1.10. Gennemsigtighed i procedurerne for indkaldelse af ansøgninger, i adgangen til samt i reglerne for udvælgelse og forvaltning; endvidere bør omkostningerne nedbringes ved at standardisere og forenkle den periodiske indkaldelse af ansøgninger; dette skal ske i tilknytning til og i forenelighed med rammeprogrammets procedurer.

1.11. INTAS-aktionerne skal hænge sammen med og være samordnet med de øvrige internationale og EU-initiativer, som tager sigte på at støtte NUS' økonomiske og teknologiske udvikling, således at overlappninger undgås, så der opnås synergier og så der sikres passende synlighed.

1.12. Udvikling af en uddannelsesindsats for forskere og videnskabsfolk med det formål at udvikle en mere projektorienteret videnskabelig kultur, som sigter mod et samarbejde mellem forskning og industri, både internt og internationalt, i samarbejde med Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut i Torino og Det Internationale Center for Videnskab og Teknologi i Moskva (ISTC).

⁽¹⁾ EFT nr. C 21 af 25. 1. 1996, s. 26.

1.13. Et snævert samspil mellem TACIS-programmet og INTAS-initiativerne, således at TACIS i højere grad fører til fremme af teknologisk innovation i overgangsekonomierne ved hjælp af en multiregional kreditlinje til udnyttelse af INTAS-projekternes resultater, hvilket skal bidrage til økonomiske og sociale fremskridt i NUS og til etablering af en virksomhedskultur.

1.14. Forbedring og kodificering af memoranda af understanding mellem INTAS og de støttemodtagende NUS, for at lette udbetalingen af bevillinger, værne om den industrielle ejendomsret samt formidle og udnytte resultaterne.

1.15. Styrkelse af sekretariatet, bl.a. ved at inddrage medarbejdere fra modtagerlandene.

1.16. En mere velafbalanceret sammensætning af Rådet af Videnskabsfolk, så det sikres, at samtlige modtagerlande er repræsenteret, ligesom medlemmerne bør udskiftes hvert andet år; kontinuiteten bør dog opretholdes.

1.17. Indkaldelse til en årlig konference mellem repræsentanterne for de 12 NUS, hvor der skal kunne fremlægges strategiske retningslinjer på mellemlang sigt i synergi med EU's FTU-indsats; der bør føres tilsyn med fuldførte projekter og disses effektivitet; konferencens resultater skal sammenfattes i en foreløbig rapport.

1.18. Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg bør hver andet år forelægges en rapport, hvori der især tages hensyn til INTAS-projekternes potentielle følgevirkninger for erhvervsliv, beskæftigelse og konkurrencedygtig innovation.

1.19. INTAS-aktionerne bør samordnes med INTAS-medlemsstaternes bilaterale initiativer og det amerikanske initiativ Civilian Research and Development Foundation for the Independent States of the Former Soviet Union (CRDF).

1.20. Bevarelse af ligevægt mellem INTAS' egne aktioner og bilaterale initiativer mellem INTAS og enkeltstående NUS, for ikke at begrænse deltagelsen af de lande, som ikke råder over egne midler.

1.21. Udbygning og styrkelse af CORDIS-, COSINE- og EIMS-nettene, så de udvides til NUS, og af erfaringerne fra VALUE-centrene, specielt med sigte på partnersøgning.

1.22. Undersøgelse af mulighederne for at opstille et INTAS-mærke for videnskabelig og teknologisk dygtighed, bl.a. med det formål at lette adgangen til partnersøgning til joint ventures for teknologisk og

industrielt samarbejde med EU-virksomheder, samt oprettelse i NUS af virksomheder, som anvender ny teknologi.

2. FTU-situationen i det tidligere Sovjetunionen

2.1. De videnskabelige og teknologiske infrastrukturer i de nye uafhængige stater i det tidligere Sovjetunionen (NUS) har udviklet sig meget forskelligt fra EU-landenes og Vestens i almindelighed; statens nøje kontrol med FTU-aktiviteterne førte på den ene side til etablering af en lang række forskningscentre og uddannelse af videnskabelige og tekniske medarbejdere af meget høj kvalitet (i 1980'erne fandtes er over 3 mio. forskningsarbejdere i Den Russiske Føderation, men der er under 1 mio. tilbage i dag)⁽¹⁾, og på den anden side til, at forskningsindsatsen blev rettet imod statens målsætninger, især af militær og sikkerhedsmæssig karakter.

2.2. FTU-aktiviteten i det tidligere Sovjetunionen, som allerede var for aftagende i begyndelsen af 1980'erne, brød helt sammen efter det kommunistiske regimes fald. I Den Russiske Føderation f.eks. faldt de statslige udgifter til FTU til civile formål fra 2,03 % af BNP i 1990 til 0,32 % i 1995 med dramatiske konsekvenser for beskæftigelsen og lønniveauerne for det videnskabelige personale. Nedgangen i forskningen i Den Russiske Føderation fremstår endnu tydeligere, når man tager højde for, at BNP i samme periode i absolutte tal faldt fra 429 til 230 mia. ECU.

2.2.1. I Den Russiske Føderation gik tendensen i henseende til verdensomspændende videnskabelige publikationer fra over 30 000 pr. år i 1980'erne til lidt over 10 000 i 1993; den eneste sektor, som modstod nedgangen, var flyindustrien. Antallet af patenter, som NUS registrerede i USA i 1993, var på under 25 % af det antal patenter, som blev registeret i 1981.

2.3. Traditionelt har FTU-infrastrukturerne i det tidligere Sovjetunionen været stærkt adskilte og hierarkisk opbyggede, hvilket har hindret fri udveksling af ideer blandt videnskabsmænd og sat en bremse på spredningen i teknologiske innovationer. OECD's henstillinger til NUS om at tilpasse FTU til en markedsøkonomi omfattede også henstillinger om at stimulere adgangen til teknologisk information, at kodificere reglerne om ejerskab til patenter og licenser og at fremme kvalitetskontrolstandarder.

2.4. Behovet for at omstille infrastrukturer og menneskelige ressourcer, som traditionelt blev anvendt til

⁽¹⁾ Kilde: CSRS, Moskva (NIORK klassificering).

militærforskning, til civile FTU-aktiviteter støder på særlige vanskeligheder i Den Russiske Føderation, fordi militærforskningscentrene er koncentreret i »lukkede byer«. Selv om disse kan omdannes til videnskabs- og teknologiparker, kræver sammenbruddet i forskningsaktiviteterne i de fleste tilfælde, at der hurtigt sættes ind på at skaffe alternative beskæftigelsesmuligheder til de lokale medarbejdere, som bor i de lukkede byer.

2.5. Hjerneflugten til de vestlige lande truer FTU-infrastrukturernes udvikling og kan føre til, at fortrinlige videnskabelige skoler forsvinder. Der foregår også en intern »hjerneflugt« af videnskabeligt personale fra specialiserede sektorer i retning af aktiviteter, som giver større udbytte på kort sigt.

2.6. Inden for NUS er der store forskelle i henseende til FTU; Den Russiske Føderation, Ukraine, Kasakhstan, Hviderusland, Armenien og Georgien besidder stadig en betydelig videnskabelig infrastruktur og medarbejderstab, mens, hvilket Kommissionen også bemærker, de transkaukasiske republikker har behov for større støtte på grund af de ustabile forhold i regionen. Det er derfor en prioriteret opgave for disse lande at få adgang til europæiske markeder, investeringer og teknologi⁽¹⁾.

3. Samarbejdet mellem EU og de nye uafhængige stater i det tidligere Sovjetunionen

3.1. EU er blevet den vigtigste samhandelspartner for landene i det tidligere Sovjetunionen; i første halvdel af 1994 foregik 37 % af Den Russiske Føderations samlede handel med EU mod 5 % med USA, 4 % med Kina og 3 % med Japan. I 1994 beløb Den Russiske Føderations eksport til EU sig til 18,4 mia. ECU og importen fra EU til 12,2 mia. ECU, med et overskud på 6 mia. ECU i Ruslands favør.

3.2. I henseende til økonomisk og handelsmæssigt samarbejde har EU undertegnet ambitiøse partnerskabs- og samarbejdsaftaler med en lang række uafhængige stater og i særdeleshed med Den Russiske Føderation og Ukraine, mens den politiske dialog og samordningen om teknisk bistand inden for fødevarer- og sundhedssektoren er intensiveret.

3.2.1. Med hensyn til foranstaltninger på FTU-området begyndte EU allerede i 1988 at igangsætte 10 »post-Tjernobyl«-forskningsprojekter, som involverede omkring 50 europæiske videnskabssteams. I 1990 blev der oprettet et Tjernobyl-center for international forskning (CHECIR) på initiativ af Den Internationale Atomenergiorganisation og i 1992 undertegnede Europa-Kommissionen en aftale med Den Russiske Føderation, Ukraine og Hviderusland om relevant videnskabeligt og teknologisk samarbejde. Inden for kontrolleret termionuklear fusion fortsatte ITER-programmet (international termionuklear forsøgsreaktor), som Den Russiske Føderation, Japan og USA deltager i.

3.3. I sektorerne energi, udvikling af menneskelige ressourcer, nuklear sikkerhed, fødevarerproduktion og distribution, transport og telekommunikation samt tjenesteydelser til virksomheder blev TACIS-programmet søsat i 1991; 1995-budgettet var på 506,85 mio. ECU; TACIS er også med til at finansiere aktiviteterne i Det Internationale Center for Videnskab og Teknologi, som omtales i punkt 3.7.

3.4. Siden 1992 har EU samarbejdet aktivt med NUS, især Den Russiske Føderation, på energiområdet; samarbejdet har været koncentreret om fremme af energiteknologier og energibesparelser via THERMIE-programmet og forskellige energicentre, hvoraf de tre ligger i Den Russiske Føderation, samt via SYNERGI-programmet, som ØSU beklager, at det ikke er anmodet om udtalelse om, og som det ikke har haft lejlighed til at give sin mening til kende om.

3.4.1. Traktaten om Det Europæiske Energicharter, som blev undertegnet i Lissabon i december 1994, indeholder en ramme for det langsigtede samarbejde på dette område blandt signatarlandene, specielt EU og NUS.

3.5. Også på miljøområdet er der i Den Russiske Føderation oprettet tre centre for administration af miljøteknologi (ECAT) og EU bidrager ligeledes gennem LIFE-programmet.

3.6. På uddannelsesområdet har Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut i Torino udvidet sine aktiviteter til de lande, som omfattes af TACIS-programmet, via forordning (EF) nr. 2063/94; TEMPUS-programmet er også udvidet til visse uafhængige stater, såsom Den Russiske Føderation, Hviderusland og Ukraine; siden 1995 har Ungdom for Europa III-programmet også omfattet tredjelande, herunder Rusland. Desuden har EU stået bag to mobilitetsprogrammer (Go East og Go West) med det sigte at intensivere kontakter og udvekslinger mellem videnskabelige og industrielle samfund i Vest- og Østeuropa.

(1) Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet: udsigterne for videnskabeligt og teknologisk samarbejde med de nye uafhængige stater (NUS) (KOM(95) 190 endelig udg., 16. 5. 1995).

3.7. Inden for det egentlige videnskabelige og teknologiske samarbejde undertegnede EU i november 1992 en aftale med USA, Japan og Den Russiske Føderation om oprettelse af Det Internationale Center for Videnskab og Teknologi i Moskva, som trådte i funktion i 1994⁽¹⁾; centret har til formål at omskole det videnskabelige personale fra militære opgaver til civile og industrielle opgaver.

3.7.1. Ligeledes i 1994 blev INCO-COPERNIKUS-aktionen udvidet til de nye stater i SNG. Formålet er at støtte fælles forskningsudvikling og samordnede aktioner inden for informationsteknologi, sprogkommunikationsteknologi, fremstillingsvirksomhed, produktion og forarbejdning af materialer, målinger og prøvninger, fødevarerindustri og bioteknologi. Også den aktion, som finansierer de nye uafhængige staters deltagelse i fem særprogrammer under rammeprogrammet, blev udvidet.

3.8. Inden for SPRINT-programmet blev der søsat et Europæisk Innovation Monitoring System (EIMS) til vurdering af støtteaktiviteter og infrastruktur, især i landene i Central- og Østeuropa og de baltiske lande, men også Den Russiske Føderation omfattes. I den seneste EIMS-rapport gives en oversigt over betingelserne for teknologioverførsel i de enkelte lande og der anbefales følgende seks aktionstyper:

- fremme af udviklingen af teknologisk avancerede mindre virksomheder,
- støtte til omstrukturering af institutioner for anvendt forskning,
- fremme af samspillet mellem SMV og teknologiske organisationer,
- fremme af ekspertmobilitet og informationsadgang,
- fremme af uddannelsen i innovative processer,
- støtte til udvikling af en national teknologioverførselspolitik.

3.9. NUS' deltagelse i visse COST-aktioner og Den Russiske Føderations medlemskab af EUREKA tager ligeledes sigte på at udvide de europæiske videnskabelige net og at lette teknologiske og industrielle samarbejdsinitiativer.

4. Sammenslutningen INTAS og Kommissionens nye forslag

4.1. Den internationale sammenslutning for fremme af samarbejde med forskere i de nye uafhængige stater i det tidligere Sovjetunionen (INTAS) er et led i det videnskabelige og teknologiske samarbejde.

4.1.1. INTAS blev oprettet som en international non-profit sammenslutning i juni 1993 af EU og dets medlemsstater tillige med Østrig, Finland, Sverige, Schweiz og Norge som en reaktion på sammenbruddet i forskningssystemet i NUS og for at forhindre en spredning af de videnskabelige og teknologiske infrastrukturressourcer og menneskelige ressourcer ved hjælp af fremme af det videnskabelige samarbejde, med udgangspunkt i en fælles interesse.

4.1.2. INTAS' målsætninger er ifølge vedtægterne gennem internationalt samarbejde at fremme den videnskabelige forskningsindsats i de nye uafhængige stater, da dette er et væsentligt element i den økonomiske og samfundsmæssige udvikling og i konsolideringen af demokratiet i disse lande; endvidere skal der ske fremme af det videnskabelige samarbejde mellem videnskabsfolk fra disse lande og det internationale videnskabelige samfund.

4.2. Siden oprettelsen har INTAS finansieret omkring 1 000 projekter; i hvert projekt har i gennemsnit deltaget tre videnskabelige institutioner fra Vesteuropa og to fra NUS; det samlede projektbeløb har været på over 46 mio. ECU, hvoraf 80 % er gået til de forskere fra NUS, som har deltaget i projekterne. Ifølge INTAS' beregninger er der i alt mobiliseret ressourcer på 200 mio. ECU til de finansierede projekter. I alt har over 2 500 laboratorier og videnskabelige grupperinger fra NUS opnået finansiel støtte fra INTAS.

4.2.1. Over 90 % af projekterne har hidtil været finansieret over EU-budgettet.

4.3. Hidtil har INTAS været involveret i forskningsprojekter i følgende sektorer:

- fysik, astronomi og astrofysik (25 %),
- kemi (16 %),
- levende videnskaber (13 %),
- miljø og energi (12 %),
- humaniora, sociale videnskaber og økonomiske videnskaber (12 %),
- matematik, telekommunikation og informationsteknologi (11 %),
- mekanik og rumforskning (11 %).

4.4. De støtteberettigede landes stigende interesse for at samarbejde i INTAS fremgår af, at der ved den første indkaldelse af forslag i 1993 indkom 3 400 projektforslag, hvoraf de 500 opnåede finansiering; ved den anden indkaldelse af forslag i 1994 var tallene 4 700 forslag og 470 finansierede projekter. Indkaldelsen af 15. december 1995 (forbeholdt Den Russiske Føderation) og af 30. januar 1996 (forbeholdt Kasakhstan og Ukraine) førte til 1 730 forslag, som nu er ved at blive bedømt.

⁽¹⁾ EFT nr. L 409 af 31. 12. 1992, s. 1.

4.4.1. Ud over stigningen i antallet af indkomne forslag kan der konstateres en mærkbar forbedring i forslagernes kvalitet.

4.4.2. I den forbindelse beklager ØSU, at ressourcerne er begrænsede, da dette gør det umuligt at finansiere alle relevante projekter.

4.5. INTAS' organer er følgende: generalforsamlingen, Rådet af Videnskabsfolk og sekretariatet. Hertil kommer et koordineringskontor.

4.5.1. Generalforsamlingen, som kun består af INTAS' medlemmer, træffer afgørelse om sammenslutningens generelle politik, udvælger projekter og forvalter bevillinger.

4.5.2. Rådet af Videnskabsfolk, som er på 26 medlemmer, hvoraf de 8 kommer fra NUS (fordelt efter emneområde, ikke geografisk), bistår generalforsamlingen. Rådet fremsætter henstillinger om valgmuligheder på det videnskabelige område på kort sigt og har ansvar for evalueringen af forslag om forskningsprojekter på basis af kriteriet om videnskabelig nytte; generalforsamlingen bistås tillige af et sekretariat, som er hjemmehørende i Bruxelles, og som omfatter ca. 30 personer, der alle stammer fra INTAS-medlemslandene, dvs. fra Vesteuropa. Generalsekretæren udnævnes af Europa-Kommissionen.

4.5.3. Som forbindelsesled mellem de forskellige INTAS-organer fungerer et koordineringskontor bestående af formanden for generalforsamlingen og formanden for Rådet af Videnskabsfolk samt INTAS' sekretær.

4.6. Ministerrådet har stillet som betingelse for EU's fortsatte deltagelse i INTAS efter 31. december 1995, at der indgås en aftale mellem sammenslutningens medlemmer om videreførelse af dennes aktiviteter og at Ministerrådet træffer en afgørelse, som giver EU tilladelse til at deltage i aktiviteterne, således som det er nedfældet i Rådets beslutning om et særprogram for forskning og teknologisk udvikling, herunder demonstration, inden for samarbejde med tredjelands og internationale organisationer (1994-1998) (1).

4.7. I maj 1996 forelagde Kommissionen en meddelelse om »Udsigterne for videnskabeligt og teknologisk samarbejde med de nye uafhængige stater i det tidligere Sovjetunionen« (KOM(95) 190 endelig udg.), som ikke er tilstillet ØSU. Heri foretager Kommissionen en kritisk analyse af INTAS' virkemåde og aktiviteter siden oprettelsen; analysen fører til den konklusion, at »INTAS i sin nuværende form ikke har formået at nå de mål, som blev tilstræbt ved oprettelsen«; Kommissionen

gav derfor udtryk for modstand mod at fortsætte en EU-deltagelse i INTAS og mod sammenslutningens fortsættelse i sig selv.

4.8. Kommissionen foreslog derfor, at man i Kommissionens tjenestegrene reintegrerede INTAS' aktiviteter og samtlige samarbejdsaktioner med videnskabsmænd fra NUS, således at aktiviteterne kunne iværksættes efter de almindelige regler, som gælder for gennemførelsen af FTU-særprogrammer.

4.9. På mødet den 9. juni 1995 anmodede Rådet (forskningsministrene) INTAS om at nedsætte en arbejdsgruppe omfattende repræsentanter for INTAS' generalforsamling (som imødekom anmodningen den 12. juli 1995) og med deltagelse af Europa-Kommissionen. Sigtet var at undersøge, hvorledes sammenslutningens virkemåde kunne forbedres. Rådet gav udtryk for vilje til, at der på baggrund af denne arbejdsgruppes resultater kunne indgås en aftale om sammenslutningens fremtid.

4.10. Arbejdsgruppen afgav rapport i september 1995 og fremsatte en lang række henstillinger; på mødet den 30. oktober 1995 gik Rådet (forskningsministrene) ind for at videreføre INTAS' aktiviteter med sammenslutningens nuværende struktur; dette blev støttet af Europa-Parlamentet, som i en beslutning af 27. oktober gik ind for EU's fortsatte deltagelse i sammenslutningen efter 1995 og indtil afslutningen af det 4. FTU-ramme-program (2).

4.11. Rådet besluttede bl.a., at EU skal deltage i INTAS indtil 31. december 1998, at udvide sammenslutningens finansieringsgrundlag som led i et særprogram for forskning inden for internationalt samarbejde og at styrke den rolle, som Kommissionen i sin egenskab af EU's repræsentant spiller i sammenslutningen, så den svarer bedre til EU's andel i finansieringen af INTAS.

4.12. Ifølge det kompromis, som blev udformet af Rådets formandskab og Kommissionen, skal man bl.a. overdrage formandskabet for INTAS' generalforsamling til Kommissionen samt, efter ændring af sammenslutningens vedtægter, give Kommissionen vetoret mod generalforsamlingens beslutninger.

4.13. Ifølge dette kompromis skal EU endvidere finansiere omkring 50 % af de bevillinger, der afsættes til videnskabeligt og teknisk samarbejde med NUS; dette svarer til 14-18 mio. ECU pr. år.

4.14. I kølvandet på disse rådskonklusioner besluttede INTAS' generalforsamling den 14. november 1995 at forlænge sammenslutningen indtil 31. december 1998 og at ændre sammenslutningens vedtægter.

(1) Beslutning 94/807/EF — EFT nr. L 334 af 22. 12. 1994, s. 109.

(2) EFT nr. C 308 af 20. 11. 1995, s. 469.

4.15. Det foreliggende forslag, som Kommissionen har lagt på bordet, skal på det juridiske plan formalisere kompromiset mellem Rådet og Kommissionen og de afgørelser, som er truffet af Rådet (forskningsministrene) og INTAS' generalforsamling. Der fremsættes bl.a. følgende forslag:

- EU's deltagelse i INTAS fortsætter indtil 31. december 1998,
- der sker en styrkelse af den rolle, som Kommissionen i sin egenskab af EU's repræsentant spiller i INTAS, idet Kommissionen skal varetage formandskabet for generalforsamlingen og tildeles vetoret mod dennes beslutninger,
- sammenslutningens midler styrkes, idet EU skal finansiere omkring 50 % af bevillingerne til videnskabelig og teknisk samarbejde med NUS, svarende til 14-18 mio. ECU pr. år.

5. Generelle bemærkninger

5.1. ØSU godkender Kommissionens forslag og udtrykker tilfredshed med fremskridtene i INTAS, som på passende vis har reageret på behovet for at opretholde og opbygge NUS' FTU-ressourcer, i tråd med det generelle EU/NUS-samarbejde.

5.2. Imidlertid beklager ØSU, at det ikke blev anmodet om udtalelse om Kommissionens meddelelse fra maj 1995 om »Udsigterne for videnskabeligt og teknologisk samarbejde med NUS«, ØSU var derfor ikke i stand til at tage stilling til spørgsmålet på et tidligere tidspunkt og kunne ikke bidrage til det kompromis mellem Rådet og Kommissionen, som danner grundlag for det foreliggende forslag.

5.3. På dette stadium kan ØSU derfor kun kommentere det fremtidige grundlag for INTAS' aktiviteter og fremsætte en række bemærkninger og forslag til forbedringer.

5.4. ØSU ser frem til yderligere forbedringer i INTAS-samarbejdets effektivitet og synlighed; dette samarbejds opfattes som et fleksibelt og relativt hurtigt middel til at opretholde den videnskabelige aktivitet, specielt i henseende til menneskelige ressourcer, i NUS, således at de udvalgte støtteberettigede projekter kan finansieres, uden at det er nødvendigt at afvente de træge og komplicerede procedurer i det fjerde FTU-rammeprogram.

5.4.1. ØSU vurderer imidlertid, at denne stabiliseringsfase må afløses af en etape med mere fremdrift i, med det sigte at styrke nettene af videnskabelige ekspertcentre (også i henseende til infrastrukturer) og mekanismerne til fremskyndelse af innovationers omsættelse i markedsføringsklare produkter. Dette vil

kunne medvirke til at integrere FTU-indsatsen bedre i disse landes erhvervsgrundlag, og samtidig bibringe gensidige fordele.

5.5. ØSU ser positivt på den mekanisme, som skal sikre, at hovedkontrahenten kommer fra et af INTAS-medlemslandene og at 80 % af finansieringen går til NUS; ØSU ser også positivt på bottom up-metoden ved udvælgelse af de sektorer, hvor finansieringen skal koncentreres. ØSU mener, at en sådan mekanisme imidlertid hen ad vejen bør give de involverede NUS mulighed for at udforme og koordinere fællesprojekter med EU.

5.6. ØSU bemærker, at et lignende initiativ, US Civilian Research and Development Foundation for the Independent States of the FSU (CRDF), blev oprettet i USA i august 1995, og opfordrer til et formelt samarbejde mellem INTAS og CRDF, så der opnås synergier mellem deres aktiviteter.

5.6.1. Der bør ligeledes sørges for snæver samordning mellem bilaterale projekter, som individuelle EU-lande har indgået med NUS. INTAS bør med mellemrum arrangere workshops for at maksimere synergierne og sammenhængen mellem alle relevante EU-aktioner samt øge disses indvirkning.

5.7. ØSU mener, at INTAS-sekretariatet bør omfatte medarbejdere fra modtagerlandene for at sikre, at der tages passende hensyn til de lokale videnskabelige forhold. Endvidere bør omkostningerne nedbringes via standardiserede procedurer for indkaldelser af ansøgninger og via standardudvælgelses-, evaluerings- og kontrolkriterier, således at disse fortsat kan forenkles og harmoniseres (i det mindste i henseende til frister og gennemsigtighed) i forhold til dem, der gælder for FTU-rammeprogrammet.

5.8. Sættningen af Rådet af Videnskabsfolk bør være mere velafbalanceret, så det sikres, at samtlige modtagerlande er repræsenteret, ligesom medlemmerne bør udskiftes hvert andet år; dog bør nogle medlemmer kunne fortsætte i yderligere en periode af hensyn til kontinuiteten.

5.9. ØSU henstiller, at der indkaldes til en årlig konference mellem repræsentanter for de 12 NUS, hvor der skal kunne fremsættes forslag til mellemfristede strategiske retningslinjer over for generalforsamlingen og føres tilsyn med fuldførte projekter og disses effektivitet. Der bør ses nøjere på samspelet mellem industri og forskning, på omfattende udvikling af innovative processer, samt på udnyttelse af de netværker og ekspertcentre, som er blevet oprettet.

5.9.1. Bidraget fra konferencen og fra koordineringskontoret bør sammenfattes i en midtvejsrapport, som skal udsendes inden den hvertandetårige rapport, som omtales i punkt 5.11.

5.10. INTAS' initiativer bør være konsekvente og koordineres med andre EU-ordninger til støtte for økonomisk og teknologisk udvikling i NUS. Specielt bør overlappninger undgås, og der bør tilstræbes synergier med TACIS-programmet, med forskningsprojekter, som finansieres under COPERNIKUS-programmet, og med andre FTU-aktioner inden for rammeprogrammet (specielt aktionen menneskelige ressourcer og mobilitet) samt med EUREKA- og COST-initiativerne.

5.10.1. ØSU mener, at der bør opretholdes snævre forbindelser — via de relevante programudvalg — med EU's interne indsats i henseende til informationsudveksling og indsatsområder.

5.10.2. Det ville endvidere være nyttigt, at der i samarbejde med de øvrige internationale EU-initiativer igangsættes en uddannelsesordning for forskere og videnskabsfolk, herunder for dem, som tidligere beskæftigede sig med militærforskning, med det sigte at udvikle en mere markedsorienteret FTU-kultur, som står åben for internt og internationalt samarbejde, og som formår at opstille projekter, der kan hvile i sig selv og er konkurrencedygtige.

5.10.3. ØSU slår til lyd for et snævert samspil mellem TACIS-programmet og INTAS-initiativerne, således at TACIS i højere grad fører til fremme af innovation. TACIS bør lade sin indsats omfatte en aktion for udnyttelse af INTAS-projekternes resultater ved hjælp af en multiregional kreditlinje, som skal medinddrage overgangsekonomierne, således at INTAS-projekterne fører til konkrete resultater, ikke blot i henseende til teknologi, men også på beskæftigelsesområdet, da dette vil kunne medvirke til udvikling af en virksomhedskultur.

5.11. INTAS-mekanismernes fleksibilitet og tempo må ikke lægge hindringer i vejen for gennemsigtighed i adgangsprocedurer eller udvælgelses- og forvaltningskriterier. For at øge gennemsigtigheden bør der forelægges en hvertandetårlig rapport for Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg; rapporten bør ikke blot omhandle projekternes interne mål, men også deres potentielle følgevirkninger for erhvervsliv, beskæftigelse, infrastrukturer og konkurrencedygtig innovation, bl.a. i kølvandet på den multiregionale TACIS-kreditlinje.

5.12. Udvælgelsen af støtteberettigede projekter bør være underkastet en række på forhånd fastsatte bindinger, såsom følgende:

— geografisk balance mellem modtagerlandene, dog under hensyntagen til disses forskelligartede udviklingsniveau,

— mindst to NUS-partnere og to INTAS-medlemslande bør deltage i hvert initiativ,

— foranstaltninger til fremme af overgangen fra forskningsresultater til innovationer,

— gensidige fordele for EU og NUS,

— iagttagelse af prenormative vilkår baseret på fælles standarder,

— oprettelse af netværker til sammenkobling af videnskabelige ekspertcentre,

— styrkelse eller oprettelse af indbyrdes forbundne basis-FTU-strukturer, som kan hvile i sig selv på kort til mellemlang sigt.

5.12.1. Når projekterne udvælges efter disse kriterier, finder ØSU, at der bør tages hensyn til behovet for indbyrdes forbundne projektgrupper, så det undgås, at ressourcerne spredes, så der opnås en kritisk masse, så der sikres passende synlighed, så forvaltningsomkostningerne begrænses, og så der opnås sammenhæng med EU's eksterne indsats set under ét.

5.13. For at fremme formidlingen af FTU-projektresultaterne og afføde multiplikatorvirkninger, bør CORDIS, COSINE og EIMS-nettene udbygges og udvides til NUS, og der bør oprettes informations- og rådgivningscentre i stil med VALUE-centrene, specielt med sigte på partnersøgning.

5.13.1. Når først INTAS-aktionernes resultater er konsoliderede, vil ØSU se nærmere på, om det er på sin plads at undersøge muligheden for at udvikle et INTAS-mærke for videnskabelig og teknologisk dygtighed, bl.a. med det sigte at lette:

— adgangen til partnersøgning til joint ventures for teknologisk og industrielt samarbejde, f.eks. via eksisterende net, såsom BC-net og kontoret for virksomhedssamarbejde; herved skal man fremme etableringen af konsortier af EU-virksomheder med sigte på udnyttelse af resultater, markedsføring og kommerciel udvikling,

— oprettelsen af nye virksomheder, som anvender ny teknologi, i NUS ved at trække på de disponible finansieringskanaler, herunder især Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD), og med lån til »AAA«-rentesatser til gennemførelse af teknologiprojekter, hvis fremtidige afkastmuligheder sikres af den videnskabelige ekspertviden, som INTAS-mærket står som garant for.

5.14. ØSU udtrykker tilfredshed med de nye bilaterale aftaler, hvorefter landene i det tidligere Sovjetunionen skal deltage i finansieringen, da dette sikrer, at deres institutioner inddrages i identificeringen af fælles prioriteter på det teknologiske udviklingsområde samt i INTAS-initiativernes succesrige gennemførelse.

5.15. Imidlertid må disse initiativer ikke blive til ulempe for de NUS, som i øjeblikket ikke formår at

stille midler til rådighed, og ej heller begrænse de aktiviteter, som INTAS udfører på eget initiativ. De bør under alle omstændigheder være åbne for deltagelse fra andre NUS-landes side.

5.16. Endelig ville det være på sin plads at formalisere INTAS' aktiviteter i Memoranda of Understanding med NUS, specielt for at forenkle fordelingen af pengemidler, at beskytte intellektuel ejendomsret og at muliggøre formidling, udnyttelse og anvendelse af resultaterne.

Bruxelles, den 24. april 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Rådets forordning (EF) om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 2686/94 om en særlig støtteordning for traditionelle AVS-leverandører af bananer«

(96/C 204/11)

Rådet besluttede den 11. marts 1996 under henvisning til EF-traktatens artikel 198 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's Sektion for Landbrug og Fiskeri, som udpegede José Mayayo Bello til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 11. april 1996.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 335. plenarforsamling af 24.-25. april 1996, mødet den 24. april 1996, med 96 stemmer for, 6 imod og 15 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

ØSU godkender Kommissionens forslag.

Bruxelles, den 24. april 1996.

Carlos FERRER

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg
